

VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA
ZA OBRAZOVANJE VASPITAČA
NOVISAD

Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece
MASTER RAD

Mentor
Dr Aniko Utaši

Student:
Slađana Nikolić
15/20 m1

Novi Sad, oktobar 2024

VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA
ZA OBRAZOVANJE VASPITAČA
NOVISAD

Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece
MASTER RAD

Članovi komisije

1. Mentor dr Aniko Utaši
2. dr Jelena Spasić
3. dr Uglješa Colić

Student:

Sladana Nikolić
15/20 m1

Novi Sad, oktobar 2024

Sažetak:

U današnjem obrazovnom okruženju, sve veći naglasak stavlja se na razvoj komunikacijskih veština kod dece u predškolskom uzrastu. Jedan od ključnih elemenata ovog procesa jeste korišćenje slikovnica kao efikasnog sredstva za podsticanje govornog stvaralaštva. Slikovnice predstavljaju dragocen resurs u ranom detinjstvu, ne samo kao sredstvo za učenje čitanja, već i kao moćan alat za razvoj komunikacijskih i jezičkih sposobnosti kod dece.

Ovaj rad istražuje značaj i efekte upotrebe slikovnica u podsticanju govornog stvaralaštva predškolske dece, istražujući kako slikovnice doprinose bogatstvu rečnika, razvijanju kritičkog mišljenja, podstiču kreativnost i imaginaciju, te unapređuju socijalne veštine kroz interaktivno čitanje i diskusiju. Kroz pregled relevantne literature, empirijske studije i praktične primere, ova studija nastoji da pruži uvid u važnost i benefite korišćenja slikovnica u ranom obrazovanju, posebno fokusirajući se na ulogu ovog medija u razvoju govornog stvaralaštva kod dece predškolskog uzrasta.

Pristup korišćenja slikovnica kao alata za podsticanje govornog stvaralaštva kod predškolske dece podstiče raznovrsne oblike izražavanja, podstičući dete da se izrazi na jezički bogat način. Slikovnice nude bogatstvo tema i likova, pružajući deci priliku da istraže različite svetove i situacije kroz verbalni izraz. Kroz ovu interakciju sa slikovnicama, deca ne samo da proširuju svoj rečnik, već i razvijaju veštine artikulacije, slušanja i odgovaranja na pitanja. Uz to, ovakav pristup čitanju slikovnica stvara interaktivno okruženje koje podstiče samopouzdanje kod dece u izražavanju svojih misli i osećanja.

Ovaj rad će istražiti kako se korišćenje slikovnica može integrisati u obrazovni proces, sa posebnim fokusom na aktivnosti koje podstiču govorno stvaralaštvo kod predškolske dece. Kroz analizu teorijskih osnova, praktičnih studija i iskustava iz oblasti predškolskog obrazovanja, cilj je da se istakne važnost ove metode i pruže konkretne smernice za pedagoški rad sa decom. Kroz ovo istraživanje, nadamo se da će se dodatno osvetliti uloga slikovnica kao kreativnog i efikasnog alata za razvoj jezičkih sposobnosti i govornog stvaralaštva kod najmlađih učesnika u obrazovnom procesu.

Ključne reči: Slikovnica, govor, deca, predškolski uzrast

Summary

In today's educational environment, there is an increasing emphasis on the development of language skills in preschool-aged children. One of the key elements of this process is the use of picture books as an effective means of stimulating oral creativity. Picture books represent a valuable resource in early childhood, not only as a tool for learning to read, but also as a powerful tool for developing communication and language abilities in children.

This paper explores the significance and effects of using picture books to stimulate oral creativity in preschool children, examining how picture books contribute to vocabulary enrichment, the development of critical thinking, fostering creativity and imagination, and enhancing social skills through interactive reading and discussion. Through a review of relevant literature, empirical studies, and practical examples, this study seeks to provide insight into the importance and benefits of using picture books in early education, with a particular focus on the role of this medium in the development of oral creativity in preschool-aged children.

The approach of using picture books as a tool to stimulate oral creativity in preschool children encourages diverse forms of expression, prompting the child to express themselves in a linguistically rich manner. Picture books offer a wealth of themes and characters, providing children with the opportunity to explore different worlds and situations through verbal expression. Through this interaction with picture books, children not only expand their vocabulary but also develop articulation skills, listening skills, and the ability to respond to questions. Additionally, this approach to reading picture books creates an interactive environment that fosters confidence in children to express their thoughts and feelings. This paper will explore how the use of picture books can be integrated into the educational process, with a particular focus on activities that promote oral creativity in preschool children. Through an analysis of theoretical foundations, practical studies, and experiences in the field of early childhood education, the aim is to highlight the importance of this method and provide concrete guidelines for pedagogical work with children. Through this research, we hope to shed further light on the role of picture books as a creative and effective tool for developing language skills and oral creativity in the youngest participants in the educational process.

Keywords: Picture book, speech, children, preschool age

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1.Slikovnice kroz istoriju	3
2. Pojam slikovnica i podela	5
3.Svrha i uloga slikovnice.....	11
3.1 Kvalitetna slikovnica	13
4.1 Govor dece predškolskog uzrasta	16
5. Čitanje slikovnica i njihov značaj u podsticaju govornog stvaralaštva.....	18
5.1 Primena slikovnice u predškolskoj ustanovi.....	20
5.2 Podsticajno čitanje slikovnica.....	22
5.3 Dijaloško čitanje	23
II METODOLOŠKI DEO.....	25
Predmet istraživanja.....	25
Cilj	25
Metode	25
Osnovne polazne pretpostavke (hipoteze)	26
Uzorak ispitanika	26
11. ANALIZA I INTERPRETACIJA PODATAKA.....	26
Zaključna razmatranja.....	47
Literatura.....	49
PRILOG 1	51
PRILOG 2	55

UVOD

Slikovnica je za decu uvod u književnost, umetnost izgovorene i pisane reči praćene likovnom metnošću. Kao takva, ima veliku ulogu u razvoju dece i svoju informativnu, vaspitnu, spoznajnu, estetsku i zabavnu funkciju. S obzirom da deca kroz igru najbrže i najkvalitetnije ovladavaju novim sadržajima, slikovnica predstavlja zabavu kroz koju ostvaruje ostale funkcije. Pomoću nje deca razvijaju svoj svet, ona im izaziva emocije, razvija govor i bogati fond reči i zadovoljava njihovu potrebu za novim saznanjima. S obzirom da su u svakodnevnom životu okruženi slovima i rečima, sasvim je očekivano da ih to interesuje.

Čitanje je veština koja je neophodna za opstanak, važna za kulturni razvoj čoveka, a osnovna njegova svrha je razumevanje poruke. Deca najpre nauče da govore, a to je uslov za savladavanje ostalih veština i sposobnosti potrebnih za komunikaciju. Uslov za podsticanje razvoja govora kod deteta jeste razumevanje dečjeg razvoja i zakonitosti individualnosti svakog deteta. Samo tako se može stvoriti podsticajno okruženje za razvoj njegovog govora.

Vreme koje prethodi početnom čitanju, odnosno vreme u kome dete ne čita samostalno, već mu se tekst prenosi posredovanjem druge osobe ili medija, predstavlja veoma važan deo u njegovom razvoju. Iako dete ne čita, njegov susret sa slikovnicom i različitim tekstovima praćenim slikama ili knjigama koje mu čitaju odrasli, čini da mu knjiga nije nepoznata.

Češći susreti s knjigom, odrastanje deteta u čitalački podsticajnom okruženju čini da deca kasnije postanu zainteresovani čitaoci, da kroz ceo život čitanje bude jedna od njihovih omiljenih aktivnosti.

Posebnu važnost za decu predstavlja dijaloško čitanje slikovnice. To je oblik razgovornog, interaktivnog a iznad svega podsticajnog čitanja, zajedničko čitanje deteta i odrasle osobe. Razgovor pre, za vreme i nakon čitanja je izuzetno koristan, ne samo u svrhu bogaćenja rečnika i razvijanja načina izražavanja, već i za usvajanja moralnog i dobrog ponašanja.

Slikovnica ima veoma važnu ulogu za kognitivni, emotivni i socijalni razvoj deteta od najranijeg uzrasta. Mnogi autori je definišu kao prvu knjigu deteta koja ima zabavnu, informaciono-vaspitnu, estetsku i govorno-jezičku funkciju. "Ako čitanje bude zabavno, dete će ga zavoleti. Ako ne bude, od njega će bežati kao od kuge" " (Zimmermann i Hutchins, 2009, str. 66). Vodeći se ovim citatom, kako bi dete zavolelo knjigu i čitanje i prihvatilo ih kao deo svoje svakodnevnice uz koje se može zabavljati i na prirodan način usvajati znanja i veštine potrebne za život, od velike je važnosti odabir kvalitetne slikovnice primerene uzrastu i interesima deteta. Važnu ulogu kod odabira slikovnice kao i kod čitanja imaju osobe koje odgajaju dete, detetovi roditelji ali i vaspitač u predškolskoj ustanovi.

Slikovnica je prva knjiga deteta stoga je vrlo važna za dete i za njegov razvoj. Ona detetu pomaže u otkrivanju sveta, okoline koju dete još ne poznaje. Dete tako postepeno uči, dobija odgovore na mnoga pitanja koja ga zanimaju, usvaja reči, govor, razvija spoznajni svet, emocije, pamćenje, mišljenje, bogati svoj rečnik, razvija estetski ukus, zabavlja se i igra sa edukativnim slikovnicama, poistovećuje s likovima, razvija zanimanje za knjigu i ljubav prema čitanju. Dešava se da roditelji zanemare značaj slikovnice i koliko je ona u stvari važna za razvoj deteta. Stoga je veoma bitno koristiti je svakodnevno. Slikovnice utiču na razvoj spoznaje kod deteta, rešavanje problema, takođe pružaju dobru zabavu detetu, a najviše edukaciju. Razlikujemo više vrsta slikovnica kao što su npr. problemske, edukativne, obrazovne, zabavne itd. Slikovnice su deci bliske i drage zbog fantastičnog i čarobnog u njima, kreativnih ilustracija, mašte i razmišljanja na koje ih podstiče. Uz to, edukativne slikovnice pozitivno utiču na decu, njihovu socijalnu, emocionalnu i kognitivnu dobrobit. Svaki dan ih možemo čitati i pričati deci.

Teorijski deo

1.Slikovnice kroz istoriju

Slikovnice su evoluirale kroz vekove, od skromnih početaka do svoje aktuelne popularnosti. Njihova istorija seže duboko u prošlost, počevši od ranih civilizacija koje su koristile ilustracije kao način komunikacije i prenosa znanja. Međutim, moderna slikovnica, onakva kakvu danas poznajemo, ima svoje korene u evropskoj književnosti 17. i 18. veka.

U početku, slikovnice su bile namenjene odraslima, služeći kao ilustrovani tekstovi za obrazovanje ili religiozne svrhe. Međutim, tokom 19.veka, dolazi do preokreta u percepciji slikovnica, te se počinju smatrati prvenstveno kao sredstvo za obrazovanje i zabavu dece. Ovo je bio period kada su slikovnice postale popularne širom Evrope, posebno zahvaljujući radu pedagoga i književnika poput Jon-a Amosa Komenskog, čija je *Orbis Sensualium Pictus* (1658) smatrana jednom od prvih modernih slikovnica.

Prva svetski poznata i priznata slikovnica, pod nazivom "*Orbis sensualium pictus*" (Svet u slikama) pojavila se na tržištu knjiga u Nürnbergu već 1658. godine. Prvo objavljena na latinskom i nemačkom jeziku, "*Orbis*" se smatra prvim obrazovnim slikovnicom u istoriji, namenjenoj deci, koja je poslužila kao uzor kasnijim bogato ilustrovanim knjigama.

Povezivanje slikovnice s najmlađim uzrastom događa se tek u 19.veku. Oko 1830.godine pojavljuju se slikovnice poetskog tipa koje su imale ilustraciju kasno-romantičnog stila. Razdoblje bidermajera podjednako neguje i slikovnice s motivima žanr-slikarstva. U realističnom crtežu prikazuju se nežni, sentimentalni i didaktički prizori uz naslove svakodnevnog građanskog i dečjeg života.

Na nemačkom tržištu dečje književnosti za najmlađe donosi se objavljivanje slikovnice pod naslovom *Struwwelpeter*. Autor ovog neobičnog dela nije književnik, već lekar po imenu Heinrich Hoffmann, poreklom iz Frankfurta. Doktor Hoffman najpre je koristio pseudonim Reimerich Kinderlieb, a knjiga o kojoj se govori u prvom izdanju nosi naslov

Der Struwwelpeter oder lustige Geschichten und drollige Bilder für Kinder von 3-6 Jahren i na tržište izlazi 1845. godine.

U Nemačkoj su se osamdesetih godina 19.veka pojavile i prve trodimenzionalne knjige. Izradio ih je ilustrator Lothar Meggendorfer. Istorijski razvoj slikovnice u Velikoj Britaniji takođe počinje Komenskovom slikovnicom, tačnije njenim prevodom. Godine 1659.na engleski je preveo Charles Hoole (Batinić i Majhut, 2000: 24).

Tokom 19.i 20.veka, razvoj štampe i tehnoloških inovacija omogućio je masovnu proizvodnju slikovnica, što je rezultiralo njihovom širom dostupnošću i popularnošću među decom. U ovom periodu, poznati autori i ilustratori, poput Beatrix Potter, Maurice Sendak, i Dr. Seuss, stvorili su neke od najpoznatijih i najvoljenijih slikovnica koje se i danas čitaju.

Danas, slikovnice predstavljaju raznovrsan žanr u dečjoj književnosti, obuhvatajući širok spektar tema, stila i formata. Od klasičnih bajki do savremenih priča koje promovisu inkluzivnost i raznolikost, slikovnice i dalje igraju važnu ulogu u dečjem odrastanju, podstičući maštu, razvoj jezika i emocionalno povezivanje sa pričom (Batinić i Majhut, 2000: 24).

2. Pojam slikovnica i podela

Slikovnica je knjiga sa ilustracijama namenjena deci. Sadržaj slikovnice je jednostavan i prilagođen deci. U dobroj i stručno osmišljenoj slikovnici se ističu, kako likovni i estetski, tako i vaspitno-obrazovni delovi koji svi zajedno čine jednu kvalitetnu celinu tj. literaturu prilagođenu dečijem uzrastu. Njihov sadržaj je jednostavan i pristupačan deci. Ilustracije koje sadrže ne smeju obuhvatati mnogo podataka i detalja, već isticati suštinske osobine onoga što prikazuju. Slikovnice bi trebalo da budu izrađene prema visokim umetničkim i tehničkim zahtevima, lake i dobro povezane.

Za najmlađe, naročito u jaslenim grupama poželjne su plastificirane slikovnice koje mogu da se dezinfikuju. Neretko se dešava da se pod pojmom slikovnice nazivaju i knjige namenjene deci koja tek počinju da čitaju. Njihov sadržaj se uglavnom svodi na jednostavne kratke priče i ispričane razumljivim i jednostavnim jezikom, ali je u njima tekst primaran dok su ilustracije sekundarne. Ponekad se slikovnicama nazivaju i publikacije koje takođe sadrže nešto više teksta ali se zato na svakoj stranici pored teksta nalazi i ilustracija.

S obzirom da deca zapažaju slike pre nego što razviju govor, slikovnice im pomažu da razvijaju maštu. Takođe ih podstiču na razmišljanje, komunikaciju (verbalno izražavanje), kao i na emocionalni razvoj. U slikovnici je moguće neke priče predstaviti i putem ilustracije a bez teksta. Neke od slikovnica mogu sadržati tekst pored ilustracije ali je on minimalan tj. kratak i služi za razumevanje ilustracije pored koje se nalazi. (Čačko, 1999)

Kada je reč o konkretnoj definiciji i operacionalizaciji termina slikovnica, moguće je reći kako ne postoji definicija oko koje su usaglašeni svi stručnjaci koji se iz različitih uloga bave slikovnicama.

Ipak, definicija sa kojom je saglasan veći broj stručnjaka iz različitih oblasti jeste ona po kojoj slikovnice jesu: **prvo likovno-literalno delo koje dete susreće i doživljava svojim različitim čulima** (Verdonik, 2018).

Sa aspekta primarno vaspitačke prakse, moguće je reći kako su slikovnice posredovani materijal u aktivnostima čitanja sa kojom deca dolaze u kontakt posredstvom roditelja i drugih osoba koje o detetu brinu.

Dobra slikovnica prilagođena razvojnim mogućnostima deteta doprinosi:

- sticanju novih saznanja,
- obogaćivanju rečnika i govornih sposobnosti,
- povezivanju govornog i pisanog jezika,
- shvatanju slike i reči kao simbola koji prenose poruku,
- razvoju opažanja, pažnje, pamćenja, mišljenja, logičkog zaključivanja,
- bogaćenju mašte i razvoju kreativnog mišljenja,
- razvoju emocija i sposobnosti uživljavanja u različite situacije,
- stvaranju želje za preradom doživljenog kroz različite oblike izražavanja – pisanje, slikanje, oponašanje u igri uloga, pokret i pevanje,
- usvajanju moralnih vrednosti,
- motivaciji za samostalno čitanje (Verdonik, 2018).

Oblikovanje ili dizajn slikovnica za najmlađi uzrast rukovodi se činjenicom da su dečje slikovnice i njihovi prvi udžbenici. Ilustrator mami čitatelja da vidi i čita između redova. Vrednovanje slikovnice prvenstveno je vrednovanje ilustracije, a to je isto što i vrednovanje svake druge likovne vrste (Verdonik, 2018).

Najopštije tumačenje slikovnice jeste da je ona knjiga za decu koja se sastoji pretežno od crteža ili slika (Martinović, Stričević 2011). Prema Martinoviću (2011) najrealnije tumačenje slikovnice donose B. Majhut i D. Zalar (2008), iako je i oni definišu prema samo jednom segmentu – funkcionalnosti, te navode: „Slikovnica je prva knjiga u životu deteta, prelaz od situacijskog konteksta na kontekst simbola. Svrha joj je da pomaže detetu da otkrije svet i medij pisanje reči; razvija spoznajni svet deteta; izaziva emocije; razvija govor i bogati fond reči; zadovoljava potrebu za novim.“ (Martinović, I., 2011, str. 71)

Slikovnica je u načelu kratka, tematski može biti vrlo raznolika, a po doživljaju i nameni je **umetnička** ili **poučna**. **Poučne** ili informativne slikovnice pomažu deci u upoznavanju okoline, životinjskog i biljnog sveta, različitih ljudskih delatnosti, svega onoga što se obuhvata predmetom upoznavanja prirode i društva, a mogu uvoditi i u pojedine predmete kao što je matematika, hemija, veronauka i sl. (Martinović, I., 2011, str. 72)

Umetnička slikovnica teži doživljaju sveta, uspostavljanju unutrašnjeg odnosa između čitaoca-gledaoca i sveta, baš kao priča, pesma ili bilo koje drugo književno delo. Slikovnice nisu samo knjige, one stvaraju uspomene koje se pamte celog života. U početku se deca sa njima igraju, a posle pomoću njih uče, razvijaju se i odrastaju. One su neraskidiv spoj slika i teksta upotpunjene dečjom maštom, posebno stvorenje za rukovanje dete, koje je primarni korisnik, pa su time i teme koje se u slikovnici obrađuju one koje deci mogu biti bliske i zanimljive.

Postoje brojne klasifikacije slikovnica, ali ne postoji univerzalan kriterijum prema kom se razvrstavaju.

Majhut i Zalar (2008) donose jednu širu i često korišćenu klasifikaciju u kojoj se slikovnice svrstavaju prema svom:

- obliku,
- sadržaju,
- strukturi izlaganja,
- likovnoj tehnici i
- učestvovanju recipijenta

U ovoj podeli slikovnice se dele:

Prema obliku:

- leporelo slikovnice
- pop-up slikovnice,
- nepoderive slikovnice,
- slikovnica igračka,
- multimedijalna slikovnica i
- elektronska slikovnica.

Leporelo slikovnice su posebna vrsta dečijih slikovnica u obliku harmonike. Ovaj se naziv često sreće u nemačkom jeziku, iako su slikovnice prisutne u raznim kulturama širom sveta.

Pop-up slikovnica je trodimenzionalna, mehanizovana knjiga kod koje, okretanjem stranica, ilustracije "iskaču" u prostor (eng. Pop-up - pojaviti se, naglo iskočiti odnekud).

Nepoderive slikovnice su slikovnice koje se izrađuju od materijala koji se ne mogu poderati, često su to plastične ili platnene slikovnice.

Slikovnica igračka sadrži interaktivne sadržaje kojima deca mogu manipulirati pri listanju slikovnice.

Multimedijalna slikovnica, osim klasične ilustracije i teksta, sadrži i zvuk koji prati tekst.

Elektronska slikovnica sadrži ilustraciju i tekst, ali ona primenjuje i modernu tehnologiju u svom korišćenju.

Prema sadržaju

Majhut i Zalar (2008) tvrde da sadržaj slikovnice može biti sve ono što je tematski obrađivo. Najčešća tematika slikovnica uključuje detetov svakodnevni život, životinje, prirodu, azbučne sadržaje, fantastiku, igre i mnoge druge.

Prema strukturi izlaganja, autori ih dele na:

- *Narativne slikovnice* u kojima je pričalac istovremeno i narator priče. Najčešće se sastoje od više kraćih priča ili jedne priče koja se nastavlja kroz ceo tekst. Najčešće su to dela koja nastaju preradom bajki.

- *Tematske slikovnice* koje prikazuju svakodnevni život deteta, ponovno koristeći teme poput, najčešće, porodice, prirode, životinja i slično. Tematske se slikovnice dodatno dele na:

- *Poučne*, odnosno informativne slikovnice i

- *Umetničke slikovnice*.

Prema likovnim tehnikama koje se koriste za izradu slikovnica, autori su ih podelili na:

- *Fotografske slikovnice*, sastoje se od fotografija.

- *Lutkarske slikovnice*, nastaju izradom lutaka od različitih materijala.

- *Strip slikovnice* su spoj stripa i slikovnice.

- *Slikovnice stvarnih dečjih crteža* i crteža umetnika nastaju korišćenjem stvarnih radova dece i umetnika.

- *Interaktivne slikovnice* nastaju praćenjem detetovog zanimanja u procesu igre i njegove motivacije.

Prema učestvovanju recipijenta

Majhut i Zalar (2008) navode da postoje slikovnice kojima dete može baratati samostalno, ali postoji i veliki broj slikovnica kada je potrebno aktivno učestvovanje odraslih osoba u provođenju aktivnosti vezanih uz slikovnice, često u obliku pričaša koji će služiti kao posrednik između deteta koje još ne zna čitati i slikovnice.

Autori spominju i problematične slikovnice kao slikovnice u kojima se predstavljaju teme o kojima se pre nije smelo pričati s decom. To su takozvane tabu teme kojima se ove slikovnice bave, a uz pomoć istih deca bolje upoznaju vlastita osećanja, mogu se povezati sa likovima u priči i shvatiti vezu sa sopstvenim iskustvima i doživljajima u porodici i društvu, otkriti skrivene probleme u vlastitom životu, a mogu i naći način kako se nositi sa negativnim osećanjima, prihvatiti ih ili čak naći rešenje za nastali problem. Nazivaju ih i terapeutskim slikovnicama jer se mogu koristiti i u terapeutske svrhe, deci pružaju osećaj da nisu sama i nude im nadu.

3.Svrha i uloga slikovnice

Slikovnice se mogu klasifikovati prema različitim kriterijumima, uključujući tematski sadržaj, stil ilustracija i svrhu. One igraju ključnu ulogu u razvoju dece, jer pomažu u podsticanju mašte, emocionalnog razvoja i komunikacijskih veština. U ovoj oblasti, Čačko (2000) ističe nekoliko važnih funkcija slikovnica, a među najznačajnijima su:

Informacijsko-vaspitnu funkciju - Slikovnice predstavljaju jedan od važnih izvora saznanja za decu, pomažući im da razumeju svet oko sebe i sebe same. Kroz priče i književne junake, deca nalaze odgovore na svoja pitanja i suočavaju se sa problemima koji ih zanimaju. Uživljavajući se u avanture likova, razvijaju sposobnosti razmišljanja, analize, upoređivanja i donošenja zaključaka. Sadržaj slikovnica ne samo da informiše, već i vaspitava, učeći decu o pravilnom ponašanju, higijeni, zdravlju i međuljudskim odnosima, kao i o izražavanju svojih osećanja. Na taj način, slikovnice pomažu deci da bolje razumeju svet koji ih okružuje.

Upoznavajuću funkciju - Dete, koje vidi svoj svet kao nešto veliko i fascinantno, neprestano otkriva nove stvari. Slikovnica mu pruža alat koji mu pomaže da proveri svoja razumevanja i osećanja, kao i da razmotri svoje odnose s drugima. Na osnovu onoga što pročita i vidi, može odlučiti da li će zadržati neka svoja shvatanja ili ih odbaciti. Sadržaj slikovnice ima za cilj da omogući detetu da istražuje i proverava svoje znanje o svetu oko sebe, kao i o međuljudskim odnosima i različitim pojavama.

Iskustvenu funkciju - Zajednica u kojoj se dete odgaja igra ključnu ulogu u njegovoj socijalizaciji i prilagođavanju kulturnim normama. Slikovnice mu pomažu da proširi svoje horizonte i upozna svet izvan roditeljskog doma. Čitajući, dete stiče nova iskustva ili barem postavlja temelje za njih u budućnosti. Kada ne može da čita samo, uspostavlja se blizak odnos s osobama koje mu čitaju, obično članovima porodice. Ovaj ritual čitanja jača veze između generacija. Slikovnice takođe mogu detetu predstaviti različite kulture ili ga upoznati s teškim temama poput nasilja i rata. Na taj način, dete dobija priliku da posredno doživi stvari koje ne može iskusiti direktno.

Estetsku funkciju - Ova je funkcija povezana s detetovim osećajem za lepo. Lepe ilustracije čine slikovnicu privlačnijom i zanimljivijom te samim time i edukativnijom. Susret s lepotom likovnih i grafičkih elemenata unutar slikovnica sasvim sigurno utiče na njegov kasniji ukus. Cilj joj je da kod deteta probudi različite emocije i doživljaje,

Zabavnu funkciju - Sam naziv funkcije govori sve o njenoj svrsi i važnosti pa smatramo da je dovoljno samo citirati literaturu u kojoj piše: „Dete se s knjigom treba zabavljati i u njoj uživati kroz igru, a pritom upijati znanje. U društvu s knjigom detetu ne sme biti dosadno već zabavno, stoga je ova funkcija važna kao i sve ostale“

Govorno – jezičku funkciju - Mnoga su deca osnovna znanja o veštini čitanja i o glasovima i slovima stekla upravo listajući i istražujući maštovit svet slikovnica. Pomoću slikovnice dete obogaćuje i razvija vlastiti vokabular, postaje svesno pojma i pojave teksta i uči kako tekst funkcioniše.

Sve ove funkcije su međusobno povezane. To je naročito izraženo kod govorno-jezičke funkcije. Ona se ostvaruje paralelno sa ostalim funkcijama, a često i kao njihova posledica. Budući da je slikovnica najčešće prvi pisani tekst s kojim se dete susreće, njenu ulogu uopšteno, a posebno u okviru opšteg razvoja deteta i uloge u razvoju njegovog jezika, moguće označiti kao veoma važnu.

Prema Zalar (2009), svrha, to jest uloga slikovnice je da pomogne detetu otkritije svet i medij pisane reči. Slikovnica razvija shvatanje sveta deteta, izaziva emocije, razvija govor i bogati rečnik, zadovoljava detetovu potrebu za nečim novim. Putem slikovnice dete upoznaje svet oko sebe, pojave i odnose u ljudskoj okolini na njemu primeren način. Slikovnica razvija sposobnost pamćenja logičkih odnosa, navikava dete na knjigu od najranijeg uzrasta, razvija potrebu za knjigom, pruža deci mogućnost da svet vide očima umetnika, zato bi slikovnica prema Zalar (2008) trebala biti svakodnevni deo dečijeg života, tešiteljica i hrabrica.

3.1 Kvalitetna slikovnica

Kvalitetan odabir slikovnice kod deteta stvara interesovanje za čitanje pa dete voli provoditi vreme slušajući priče i uživa u aktivnostima vezanim za slikovnicu koja mu je pročitana. Odabir slikovnice nije jednostavan ni lak posao. Roditelji su često zbunjeni oko toga koje su slikovnice primerene njihovoj deci, neki roditelji nemaju prilike kupiti slikovnice, a neki ne znaju niti koliko su slikovnice važne u dečijem razvoju i životu. (Čačko, P. 1999). Prema tome (Centner 2007) ističe kako se od roditelja očekuje da bude dobro informisan kako bi bio u stanju odabrati ono što najbolje odgovara potrebama deteta. Ista autorka ističe kako pri kupovini slikovnica, koje danas možemo kupiti, valja imati na umu da njihove slike i tekst utiču na prve estetske ukuse te bi trebalo voditi računa o tome ko je autor, ilustrator i odabrati one koje su potpisane od strane autora kako ne bi kupili nekvalitetnu slikovnicu koja je nemaštovita, stereotipna s besmislenim i detinjastim tekstom koji ne odgovara dečijem uzrastu već samo ima nameru brže zarade.

Kod odabira prikladne knjige i slikovnice važnu ulogu imaju roditelji i odrasle osobe koje brinu o deci. Oni moraju pažljivo birati literaturu kako ne bi pokvarili dobar ukus pre nego što je dete uopšte imalo priliku razviti se. Kako se s razvojem deteta povećava raspon njegove pažnje, raste sposobnost zaključivanja, , poboljšava se pamćenje, šire se i menjaju dečiji interesi, s obzirom na dečiji razvoj odabir slikovnice je važan zadatak (Centner, 2007).

Prema Vizek Vidović i Hrabar (1999) od rođenja do druge godine života za decu treba izabrati slikovnice s malo teksta i jasnim, šarenim ilustracijama, kratkim tekstom brojalica te ponavljanjem reči. Za decu mlađeg uzrasta pogodne su knjige izrađene od mekih, trajnih materijala koji se mogu savijati i koji se teško kidaju. U trećoj i četvrtoj godini života decu počinju zanimati priče o ljudima, životinjama te svakodnevnim događajima i aktivnostima. U tom uzrastu pogodne su priče s jednostavnim zapletima kako bi deca mogla predviđati šta će se dogoditi, dok u klasičnim bajkama uživaju te vole opasne situacije koje na kraju završavaju srećno. U tom uzrastu deca vole komične elemente u priči te ponekad i sama izmišljaju nove dramatične i šaljive zaplete ili sama završavaju priču. U petoj i šestoj godini raspon pažnje je znatno širi pa se deca mogu fokusirati na različite književne žanrove, iako su slike i dalje važne te pomažu deci da bolje prate složenije zaplete.

Majhut, B. (2013) naglašava kako je slikovnica prvo likovno-literarno delo sa kojim se dete susreće i doživljava svim čulima, stoga slikovnicu treba odabrati prema uzrastu posebno paziti na njen estetski izgled i edukativnu vrednost. Jednako važno kod odabira slikovnice je sigurnost za dečije zdravlje, to jest da odgovara sigurnosnim zahtevima, da kod izrade nisu korišćene otrovne i nepostojane boje te da nema oštre ivice ili uglove. Slikovnica je kvalitetna ukoliko odgovara Ko je autorpedagoškim i estetskim kriterijumima koji utiču na tekst, ilustracije, opremu i usklađenost.

Ilustracije trebaju biti skladnih boja i estetski vredne, realne kad pojašnjavaju pojmove, a maštovite kad obogaćuju doživljaj. Tekst u slikovnici mora biti jasan, smislen, zanimljiv, pisan u duhu jezika ukoliko se radi o prevodu te gramatički i pravopisno tačan. Slova u slikovnici moraju biti dovoljno velika, po mogućnosti velika štampana u pojmovnim slikovnicama jer će dete sliku percipirati zajedno s tekstom. Kvalitetna slikovnica je ona koja je potpisana od strane autora, dok u slikovnice nepoznatog autora i poreklatreba posumnjati. Kvalitetna slikovnica je ona koja je u skladu s razvojem, sposobnostima, znanjima, interesima i potrebama upravo deteta kome se daje u ruke ili mu je se čita. (Čudina-Obradović, M 1995.).

4. Govor

Govor predstavlja osnovni način komunikacije među ljudima. Govorom čovek prenosi svoje misli i osećanja drugim ljudima na daleko složeniji način nego što to čini ijedna druga životinjska vrsta, pa je zato i njegov vokalni aparat najkompleksniji i obuhvata mnoge organe. Govor, posmatran kao zvučni signal, nosi u sebi mnoštvo informacija. Osim onog što je rečeno, u njemu su sadržane i informacije o govorniku, njegovom polu, starosti, poreklu, a neretko i zdravstvenom i emocionalnom stanju.

Vreme u kome živimo je vreme u kome se sve manje čita, razgovara i priča. Govor je deo kulture i razvija se, ne samo govoreći, već i slušajući, u odnosu s drugim učesnicima, u kvalitetnom socijalnom okruženju (Zečić, 2002).

Dete veliki deo vremena provodi u vrtiću, pa je zadatak vaspitno-obrazovne ustanove da osigura detetu podsticajno okruženje za sticanje govornog i jezičkog iskustva. Da bi okruženje za govor bilo podsticajno, potrebno je da omogući detetu da govori u malim grupama, u paru, ali i pred celom grupom. Osim toga potrebno je decu okružiti i kvalitetnim jezičkim sadržajima i omogućiti im da slušaju kvalitetan govor. Dete se ne uči govoriti samo govoreći, već su mu neophodni i govorni podsticaji, dobar govorni uzor, prostor za govor i kvalitetna govorna okolina, jer govor mora biti nekom upućen i od nekog prihvaćen. Istovremeno je veoma važna povratna informacija, s obzirom da dete uči govoriti i slušajući. Dete rečnik bogati na različite načine: stvaranjem vlastitih jezičnih konstrukcija, oponašanjem govora okoline, odnosno na osnovu iskustva i urođenih procesnih mehanizama za stvaranje govora (Zečić, 2002).

Ukoliko želimo da dete bude kreativno u izražavanju, neophodno mu je da čuje različite kvalitete govora, a takva iskustva ono stiče slušanjem priča, bajki, poezije i slikovnica.

Govorni uzor je jedna od najvažnijih komponenti, deca u roditeljima i vaspitačima traže model, oni ih oponašaju, pa je neophodno voditi računa o pravilnom izražavanju i poštovati pravila govornog jezika.

Slikovnice, brojalice, pesme za decu i jezičke igre pomažu u govornom razvoju. Dete je neophodno podsticati na razvoj govora bez preterivanja, razumno, sa znanjem i kroz igru.

4.1 Govor dece predškolskog uzrasta

Govor mlađe dece predškolskog uzrasta igra ključnu ulogu u njihovom razvoju. U ovoj fazi, deca obično počinju da koriste jednostavne rečenice i izražavaju svoja osećanja, misli i potrebe.

Razvoj govora zavisi od mnogih faktora, uključujući interakciju s odraslima, igračke aktivnosti i okruženje u kom odrastaju.

Igra je posebno važna, jer pruža priliku za komunikaciju i kreativno izražavanje. Kroz igru, deca uče nove reči i izraze, a takođe razvijaju svoje socijalne veštine. Slikovnice i pričanje priča podstiču decu da razmišljaju o svetu oko sebe i razvijaju maštu.

Podrška roditelja i vaspitača je od suštinskog značaja. Aktivno slušanje, postavljanje pitanja i poticanje na razgovor mogu značajno poboljšati jezičke veštine. Takođe, važno je omogućiti deci da eksperimentišu sa jezikom, bez straha od grešaka.

Kroz sve ove aktivnosti, deca ne samo da uče govor, već i razvijaju emocionalnu inteligenciju i sposobnost izražavanja. Ova rana faza razvoja govora postavlja temelje za kasnije učenje i komunikaciju.

Karakteristika starijeg predškolskog uzrasta obuhvata aktivni razvoj konstrukcije različitih vrsta tekstova. U ovoj fazi, dete savladava monološku formu govora, postajući nezavisno od vizuelno predstavljene komunikacijske situacije. Oko šeste godine, ovladavanje jezičkim sistemom je u osnovi završeno. Iako proces tvorbe reči i dalje aktivno teče, broj inovacija se čak povećava u poređenju sa prethodnom starosnom grupom.

U ovom uzrastu, dete se susreće sa složenijim rečenicama, koje mogu biti povezane pomoću reči, sinonima ili ponavljanjem. Iako se direktni govor široko koristi, sintaksičke greške počinju da prevladavaju nad drugim vrstama grešaka, čineći do 70% ukupnog broja gramatičkih grešaka u govoru. U cilju poboljšanja strukture izraza, važnu ulogu ima učenje koherentnog govora i pripovedanja, koje može biti predstavljeno kroz igru.

U šestoj godini, primećuje se veoma aktivan razvoj metoda tvorbe reči. Ovo se manifestuje u ovladavanju velikom količinom izvedenica. Formiranje reči primećuje se kod skoro svih dece u ovom uzrastu, što predstavlja vrhunac procesa stvaranja reči. Većina dece u ovom uzrastu

pravilno izgovara sve glasove maternjeg jezika, može prilagoditi jačinu glasa, tempo govora i koristiti intonaciju za postizanje različitih nijansi izraza.

Paralelno sa naglim rastom rečnika, dolazi do praktičnog savladavanja složenijih rečeničnih oblika i gramatičke strukture maternjeg jezika. Govorni razvoj deteta nastaje u procesu komunikacije sa drugima, koji postaje bogatiji i raznovrsniji zahvaljujući sticanom znanju deteta i učešću u različitim kolektivnim igrama i aktivnostima.

Tokom predškolskog uzrasta, uz pravilnu organizaciju vaspitno-obrazovnog rada, dete praktično uči osnovna gramatička pravila svog maternjeg jezika i koristi ih u usmenom govoru. Iako ne pamti gramatička pravila ili njihove definicije, dete savladava ove veštine praktično, kroz svakodnevnu komunikaciju i interakciju sa odraslima, kao i kroz igru i aktivnosti.

Formiranje osećaja za jezik je ključno za razvoj govora kod predškolaca, jer stvara neophodne preduslove za kasnije svesno usvajanje gramatike tokom školovanja. Tokom procesa razvoja govora, dete mora naučiti ne samo nove reči, već i njihova značenja. Važno je da dete pravilno razume značenje reči dok ih usvaja, kako bi izgradilo adekvatno lingvističko znanje (Zečić, 2002).

5. Čitanje slikovnica i njihov značaj u podsticaju govornog stvaralaštva

Slikovnice predstavljaju nezamenjiv segment dečje literature i obrazovnog procesa, posebno u predškolskim godinama. Njihova uloga nije samo ograničena na podsticanje čitalačkih navika, već se proteže i na dublje područje razvoja dečje kreativnosti i govornog izraza.

Kroz širok spektar boja, detaljnih ilustracija i jednostavnih, ali istovremeno dubokih priča, slikovnice otvaraju prozore u svet mašte kod dece. Vizuelna stimulacija koju pružaju ove ilustracije može biti neverovatno moćan podsticaj za govor kod dece. Dok posmatraju slike, deca počinju da opisuju ono što vide, postavljaju pitanja i izražavaju svoje reakcije, što je ključni korak u razvoju njihovih govornih veština. Slikovnice takođe igraju ključnu ulogu u širenju dečjeg rečnika. Kroz interakciju sa pričama, deca su izložena različitim temama, situacijama i likovima. Ova interakcija omogućava deci da upijaju nove reči i fraze, bogateći tako svoj jezički fond. Osim toga, slikovnice često prate jasnu narativnu strukturu koja deci pomaže da razumeju redosled događaja i uzročno-posledične veze, što dalje doprinosi njihovom jezičkom razvoju.

Ali slikovnice nisu samo sredstvo za pasivno prihvatanje priče; one podstiču i aktivno učešće dece. Kroz diskusiju o priči, deca razvijaju svoje analitičke veštine, učeći da postavljaju pitanja, izražavaju svoje mišljenje i interpretiraju sadržaj. Ovaj proces podstiče njihovu kreativnost i podstiče ih da sami stvaraju priče, likove i situacije.

Slikovnice takođe pružaju izuzetnu priliku za razvoj komunikacionih veština kod dece. Grupno čitanje slikovnica podstiče interakciju među decom, omogućavajući im da dele svoje ideje, osećaje i stavove sa drugima. Učestvovanje u diskusijama o priči pomaže deci da nauče da efikasno komuniciraju sa svojim vršnjacima i sa odraslima. Kroz sve ove procese, slikovnice igraju ključnu ulogu u razvoju jezičkih sposobnosti kod dece u predškolskom uzrastu. One ne samo što podstiču govor i bogate rečnik, već takođe podstiču razvoj kritičkog razmišljanja, kreativnosti i socijalnih veština. Stoga, slikovnice predstavljaju neizostavan deo pedagoškog arsenala u podršci sveobuhvatnom razvoju dece.

Slikovnice nisu samo za učenje novih reči. One su i čarobne sagovornice koje deca vode kroz raznolike svetove i avanture. Kroz ove priče, deca uče o emocijama, različitim situacijama i važnim životnim lekcijama. Čitanje slikovnica podstiče decu da razmišljaju o uzrocima i posledicama, razvijajući tako svoje jezičke i kognitivne veštine.

Diskusija o pričama takođe igra ključnu ulogu u razvoju dece. Dok zajedno istražuju svetove slikovnica, deca uče da komuniciraju, izražavaju svoje mišljenje i slušaju tuđa. Ovaj proces nije samo o razumevanju priče - on podstiče dečju kreativnost, samopouzdanje i socijalne veštine.

Deca koja svakodnevno uživaju u druženju sa slikovnicama imaju priliku da kroz aktivnosti poput zajedničkog čitanja, uživanja u slušanju priče, razgovora i rasprave o pročitanoj tekstu i slikama, razumeju priče koje su im ispričane, znaju da prepričaju jednostavnu priču, razumeju poruku pisanih tekstova, znaju kako se drži knjiga, okreću stranice, prepoznaju smer teksta i smer kretanja očiju prilikom čitanja, prepoznaju pojedinačne glasove u reči, znaju razložiti reči na glasove i sastaviti glasove u reči, dok neka deca znaju prepoznati slova, napisati i pročitati svoje ime i prezime, pa čak i samostalno pročitati jednostavnu slikovnicu.

5.1 Primena slikovnice u predškolskoj ustanovi

Zalar, Boštijančić i Schlosser (2008) navode kako je pred vaspitačima veoma zahtevan posao vezan za stvaranje pozitivnog i podsticajnog okruženja za dete i slikovnicu. Nije dovoljno samo dati detetu slikovnice, već ih je potrebno postepeno uvoditi u dečji život, tako da uz igračke upravo ona postane deo dečje svakodnevnice. U početku, do svoje treće godine deca nisu u mogućnosti i nemaju interesa za sopstvenim izborom slikovnice, pa taj izbor čine vaspitači umesto njih. Dakle, vaspitač odabire slikovnice za decu prema ilustracijama i tekstu, što znači da tekst mora biti prilagođen detetovoj sposobnosti razumevanja poruke koju prenosi, tj., smislen, zanimljiv i pisan jasnim i detetu razumljivim jezikom. Ilustracije moraju biti jasne i detetu razumljive, estetski vredne, skladnih boja, maštovite, s manje detalja za mlađu decu, a bogatije detaljima za stariju decu, te realne kada detetu pojašnjava neke pojmove. Uz pomoć vaspitača, deca u vrtićima kroz slikovnicu postepeno upoznaju slušanu i pisanu reč, te samim time obogaćuju svoj interes za knjigom, te obogaćuju svoje izražavanje.

U današnjem svetu veoma je bitno od najranijeg uzrasta početi usvajati čitanje i pisanje te uopšteno razvijati govorno-jezičke sposobnosti. Za pravilan govorno-jezički razvoj vrlo je bitno da deca budu okružena podsticajima iz okoline. Veliku ulogu tu imaju vaspitači koji podstiču dečje govorne sposobnosti upravo čitanjem slikovnica. Petrović-Sočo (1997:12) navodi kako vaspitači i deca uspostavljaju međusobnu komunikaciju te je temelje na stvaranju socioemocionalne veze, koja se svakodnevno razvija kroz praktične aktivnosti vaspitača i deteta. Nadalje, autorka navodi kako je potrebno da vaspitač organizuje i kreira različite aktivnosti da bi se uspostavila verbalna komunikacija s detetom i da razume njegov govor o predmetima i aktivnostima. Takođe navodi da je pritom najvažnije da vaspitač takve situacije koristi za izazivanje spontanog govora kod dece. „Dobro i pravovremeno odabrana aktivnost prirodno će izazvati zanimanje deteta i omogućiti mu da govor koristi na različit način i u različite svrhe“ (Petrović-Sočo 1997:12).

Čudina-Obradović (2014) piše kako vaspitači moraju biti primer čestog i radosnog čitanja te da prostor vrtića treba biti opremljen različitim pisanim materijalima, slikovnicama, stripovima, dečjim enciklopedijama i časopisima, knjigama te bi taj materijal uvek morao biti dostupan deci. Osim uređenja prostora u kojem se dete upoznaje s knjigom i čitanjem, navodi se kako nije

dovoljno samo opremiti prostor i staviti materijale na policu, već deci treba pokazati kako se tim materijalima služi te što se sve zanimljivo u njima nalazi.

Osim približavanja knjige, slikovnice i čitanja deci, vaspitači i predškolska ustanova bi trebali imati obavezu i ulogu o informisanju roditelja o važnosti slikovnice za detetov kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj. Vaspitači imaju priliku putem plakata, letaka te roditeljskih sastanaka približiti slikovnicu i pisanu reč roditeljima. Vaspitač bi trebao biti osoba koja zna koje su slikovnice prikladne za decu te koje su karakteristike kvalitetnih slikovnica kako bi na primeren način osvestio roditelje o važnosti čitanja tako da oni sami, ukoliko nemaju naviku čitanja deci osveste i nauče koje su prednosti čitanja. Uloga ustanove, vaspitača te stručne službe je da osigura prostor u kojem će deca zajedno s roditeljima i vaspitačima moći čitati, izrađivati slikovnice te se baviti različitim aktivnostima i igrama vezanim za čitanje, da nabave dovoljan broj kvalitetnih slikovnica koje su primerene deci i njihovom razvoju, da organizuju posete bibliotekama te u vrtiću ugoste autore slikovnica. Pravilnim pristupom čitanju u ustanovi ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja, na načine koji su primjereni deci, kroz igre i zanimljive aktivnosti vezane uz čitanje i pisanu reč u deci stvaramo naviku čitanja te se knjiga prihvata kao deo važne svakodnevnice, a ne kao obaveza. Jedino takav pristup ima pozitivne učinke na dete i njegov celokupni razvoj (Čudina-Obradović 2014).

5.2 Podsticajno čitanje slikovnica

Podsticajno čitanje je zajedničko čitanje slikovnice s vaspitačem, u grupi ili s roditeljem, što razvija kod deteta ljubav prema knjizi i čitanju, ali i njegove govorne sposobnosti. Govorne sposobnosti su neophodan preduslov čitalačke sposobnosti i kasnijeg napretka u školi. Mnoga istraživanja su pokazala da redovno čitanje detetu od njegove druge godine poboljšava detetov govorni razvoj. Međutim, jednostavno čitanje u kojem su roditelj ili vaspitač samo čitač, a dete pasivni slušalac, nema isti značaj kao kada postoji interakcija tokom čitanja. Kada se, tokom čitanja, obavlja i komunikacija, efekat čitanja je mnogo veći. U početku deca daju imena slikama i komentarišu sadržaj, ali ne mogu ga prepričati. Kako se razvija njihov govor, oni uspevaju da prepričaju, najpre deo, a zatim i ceo događaj u priči.

Podsticajno čitanje ima oblik razgovora u kojem se faze čitanja smenjuju s fazama razgovora o slikama i tekstu, a razgovor postaje sve složeniji i bogatiji. Postoje neka osnovna pravila kojih se treba pridržavati prilikom podsticajnog čitanja.

Postoje neka osnovna pravila kojih se treba pridržavati prilikom podsticajnog čitanja (ČudinaObradović, 1995):

Za decu je korisnije aktivno učestvovanje od pasivnog slušanja

Govor roditelja i vaspitača mora sadržati više od samog teksta.

Roditelj mora podsticati dečji govor i reagovati na njega objašnjenjem, proširivanjem, davanjem primera, ispravljanjem i pohvalom.

Zahtevi za samostalnim govorom deteta postepeno se povećavaju.

Od dece se zahteva sve veća samostalnost i sve složeniji oblici izražavanja.

Uloga roditelja i vaspitača ima veliku važnost. Za dete je važan njihov način čitanja, komunikacija između njih, pa je najbolje čitanje koje se odvija uz osećaj povezanosti, topline i zajedničkog uživanja u pričama.

5.3 Dijaloško čitanje

Preduslov za uspešno dijaloško čitanje slikovnice jeste stvaranje situacije u kojoj će se dete prijatno osećati, uz uslov da kod deteta prethodno razvijemo radoznalost. Vaspitač ili roditelj komentarima pripremaju dete da će čitati nešto veoma zanimljivo, uz prikaz slika.

Slikovnica se čita nekoliko puta, vaspitač ili roditelj ispravlja dete i ponavlja za njim reči koje je usvojilo čitanjem slikovnice. Dijaloško čitanje se može odvijati na dva nivoa, zavisno od prethodnog fonda reči deteta, njegove želje i sposobnosti za saradnju. Jednostavan nivo dijaloškog čitanja je oblik komunikacije koji je posebno podsticajan za dete. Uloga mu je postepeno vođenje deteta u sve složeniju upotrebu reči. Najvažnije u dijaloškom čitanju je shvatanje i preuzimanje aktivne uloge vaspitača i roditelja.

Pri dijaloškom čitanju posebno su važni sledeći oblici komunikacije (Centner, 2007):

- Postavljanje podsticajnih pitanja: deci postavljamo pitanja koja počinju sa "Zašto?", jer takva pitanja podstiču dete na samostalan govor. Treba izbegavati pitanja čiji odgovor može biti potvrđivanje ili negiranje ili samo pokazivanje slika.
- Obogaćivanje odgovora podrazumeva da se detetov odgovor na pitanje obogaćuje novim potpitanjem.
- Ponavljanje odgovora: kada dete ispravno odgovori, njegov odgovor treba ponoviti kako bi dobilo potvrdu da je ispravno odgovorilo, jer je to ujedno i ohrabrenje.
- Pomaganje: vaspitač i roditelj moraju biti uzor dobrog odgovora i model, treba tražiti od deteta da oponaša taj uzor.
- Pohvala i ohrabrivanje: svi detetovi komentari priče za vreme čitanja su dragoceni jer su oblici samostalnog govornog ponašanja.
- Uvažavanje detetovih interesovanja podrazumeva da je neophodno prihvatiti detetovo usmeravanje pažnje na jedan deo slike i skretanje sa glavne teme, jer privremena detetova pažnja služi kao odličan temelj za produktivan razgovor.

- Vedrina i šala: čitanje mora biti vedro i zabavno i da se odvija poput igre. Deca se ne smeju forsirati, treba biti strpljiv i pomoći im da zavole čitanje

Složeniji nivo dijaloškog čitanja zahteva iskaz od nekoliko reči i postupan samostalni opis slike i sadržaja priče. Dete se izražava dužim i složenijim konstrukcijama, a za to su potrebni sledeći postupci (Centner, 2007):

- Postavljanje pitanja slobodnog odgovora, odnosno pitanja koja zahtevaju opširniji odgovor. To su pitanja kojima se dete podstiče da ispriča o čemu se radi ili šta je zapamtilo. U početku će odgovor biti oskudan, ali ga je potrebno pohvaliti i obogatiti postavljanjem dodatnih pitanja.

- Proširenje detetovog izražavanja podrazumeva da vaspitač ili roditelj ponove detetov odgovor uz malo poboljšanje ili u složenijem obliku.

- Najbolje je proširenje koje dodaje sasvim malo novog, tako da dete može odmah oponašati takvo proširenje.

- Šala i vedrina, kao i na jednostavnom nivou, moraju biti sastavni deo aktivnosti, poput igre.

II METODOLOŠKI DEO

Predmet istraživanja je utvrditi u kojoj meri i na koji način čitanje slikovnice utiče kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece. Potrebno je odrediti načine i metode rada sa decom kada su ove aktivnosti u pitanju, kao i stručno informisati vaspitače i roditelje o značaju čitanja slikovnica u radu sa decom kroz ove aktivnosti.

Cilj ovog istraživanja bio je odgovoriti na pitanja čitaju li roditelji deci slikovnice i zašto čitaju, koliko vremena provode čitajući deci, razgovaraju li tokom i nakon čitanja s decom, ali ujedno odgovoriti na pitanja vezana za ustanovu predškolskog vaspitanja i obrazovanja poput čitaju li se slikovnice u dečjem vrtiću, da li su rezultati čitanja vidljivi, kako deca reaguju na slikovnice te od koga saznaju ako se slikovnice čitaju ili pak ne čitaju i jesu li u vrtiću organizovane aktivnosti uz slikovnice u kojima roditelj može učestvovati.

Metode koje će se primeniti u istraživanju su:

- Metoda ispitivanja – Tehnika prikupljanja podataka bila je anonimna internet anketa koja je obuhvatala trideset tri pitanja, podeljenih u dva dela. Prvi deo obuhvatao je pitanja za roditelje dece predškolskog uzrasta, dok je drugi deo obuhvatao pitanja za kolege koje rade sa decom predškolskog uzrasta.

-Ispitanici su na pitanja imali mogućnost odabira višestrukog odgovora.

- Metoda dokazivanja i opovrgavanja.

- Statistička metoda."

Osnovne polazne pretpostavke (hipoteze) su:

H1: Čitanje slikovnice predstavljaju veliki podsticaj govornom stvaralaštvu dece predškolskog uzrasta

H2: Različiti vidovi aktivnosti pri radu sa slikovnicom značajno doprinose obogaćivanju rečnika deteta predškolskog uzrasta."

Uzorak ispitanika

U svrhu ovog istraživanja korišćen je reprezentativan uzorak koji su činili vaspitači I roditelji dece predškolskog uzrasta. Uzorak je činilo 28 vaspitača različitih uzrasnih grupa (od mlađe do najstarije predškolske grupe) i 32 roditelja dece predškolskog uzrasta. Vaspitači I roditelji su elektronskim putem odgovarali na pitanja iz upitnika, čiji su kasnije rezultati elektronski obrađeni kroz sumarne tabele i njihovi grafički prikazi.

11. ANALIZA I INTERPRETACIJA PODATAKA

Rezultati dobijeni istraživanjem statistički su obrađeni uz adekvatan odabir statističkih metoda, u skladu s tipom i raspodelom podataka, kako bi se osigurao optimalan model sagledavanja uticaja, zavisnosti i razlika među analiziranim podacima dobijenim u istraživanju. Za uređivanje kategorijalnih podataka korišćene su sumarne tabele i njihov grafički prikaz. Prvo ćemo uraditi pitanja za vaspitače i njihovu deskripciju pa zatim pitanja za roditelje.

Tabela 1. Opšti podaci o ispitanim vaspitačima:

Pol	Obrazovanje	Uzrasna grupa	Radno iskustvo
Muški 8	Visoko 20	Srednja 8	2 godine > 12
Ženski 20	Master 6	Starija 8	5 godina > 8
	Doktorat 2	Pripremna 12	10 godina > 8

Ovaj set podataka daje nekoliko ključnih informacija o vaspitačima na osnovu njihovog pola, obrazovanja, uzrasne grupe kojoj se posvećuju, i nivoa njihovog radnog iskustva. Na osnovu podataka iz tabele 1 vidimo da je u istraživanju učestvovalo 8 vaspitača i 20 vaspitačica različitih

uzrasnih grupa, u većem broju, njih 12 vaspitača i vaspitačica pripremne grupe. Radno iskustvo vaspitača i vaspitačica kreće se od 2 godine radnog staža pa sve do 10 i preko 10 godina radnog staža. Najviše vaspitača i vaspitačica ima visoko obrazovanje, 6 vaspitača i vaspitačica nose zvanje master vaspitača dok imamo vaspitača i vaspitačicu sa zvanjem doktora.

Tabela 2. Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 5. Koliko često koristite slikovnice u svojem svakodnevnom radu sa decom?

Odgovor vaspitača	Broj vaspitača
U meri predviđenoj programom	10
U meri većoj od one propisane programom	12
U meri manjoj od predviđene programom	6

Rezultati ankete o upotrebi slikovnica u svakodnevnom radu vaspitača pokazuju zanimljive rezultate:

Vaspitači koji koriste slikovnice u meri predviđenoj programom 10 vaspitača (oko 36%) koristi slikovnice onoliko koliko je predviđeno programom. Ovo može ukazivati na poštovanje preporučenih smernica i programa u radu sa decom.

U meri većoj od one propisane programom: 12 vaspitača (oko 43%) koristi slikovnice više nego što je propisano programom. Ovaj rezultat može ukazivati na inicijativu vaspitača da dodatno koriste slikovnice kao podršku u edukaciji i razvoju dece.

U meri manjoj od predviđene programom: 6 vaspitača (oko 21%) koristi slikovnice manje nego što je preporučeno programom. Ovo može ukazivati na potrebu za dodatnim resursima ili podrškom kako bi se ispunili standardi programa.

Analizirajući ove rezultate, može se videti da postoji raznolikost u praksi vaspitača u korištenju slikovnica. Postojanje grupe vaspitača koji koriste slikovnice u većoj meri od propisane može ukazivati na prepoznavanje važnosti vizualnih i narativnih resursa u edukaciji dece, dok bi vaspitači koji koriste slikovnice manje mogli zahtevati dodatnu podršku ili obuku kako bi maksimalno iskoristili ove resurse u svojoj nastavi.

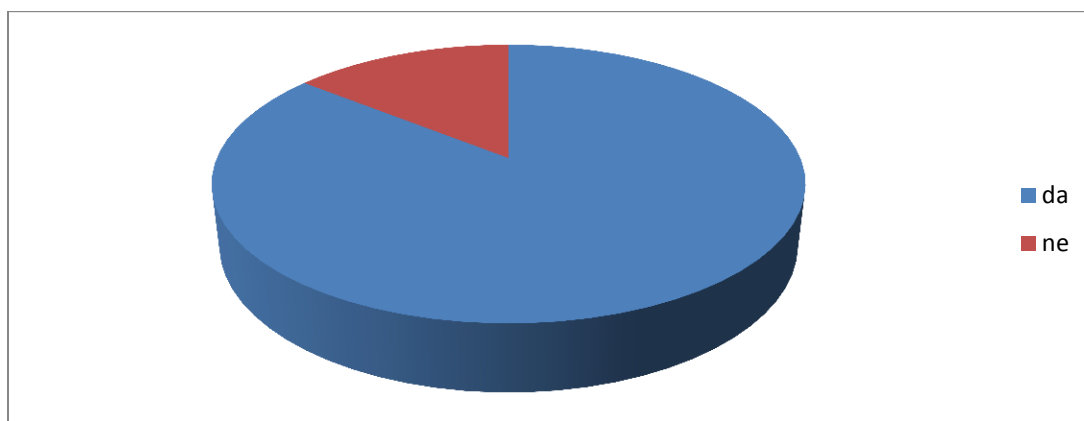
Tabela 3. Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 6. Kako birate slikovnice koje će podržati razvoj govornih sposobnosti kod dece?

Izbor slikovnica	Odgovor vaspitača
Prema uzrastu dece	10
Prema interesovanjima	5
Prema raznolikosti tema	6
Pružanje izbora deci da sami odaberu	7

Rezultati ankete o izboru slikovnica prema odgovorima vaspitača pružaju uvid u preferencije i praksu u korištenju ovih resursa u svakodnevnom radu s decom:.

Analizirajući ove rezultate, vidimo da postoji raznovrsnost pristupa u izboru slikovnica među vaspitačima. Dok neki preferiraju prilagođavanje sadržaja uzrastu dece, drugi naglašavaju važnost personalizacije prema interesima ili široku raznolikost tema. Takođe je važno da vaspitači prepoznaju važnost davanja dečijoj autonomiji u odabiru, što može doprineti njihovom emocionalnom i kognitivnom razvoju. Dalja istraživanja ili diskusije mogu se fokusirati na efekte ovih pristupa na učenje i razvoj dece u vaspitnim ustanovama.

Grafikon 1: Prikaz rezultata odgovora vaspitača kroz grafikon na pitanje pod rednim brojem 7 Da li smatrate da su slikovnice efikasan alat za razvoj vokabulara kod dece?

Ovi rezultati pokazuju da većina vaspitača vidi slikovnice kao efikasan alat za razvoj vokabulara kod dece. Činjenica da je 85.71% (24) vaspitača izrazilo pozitivno mišljenje o slikovnicama sugerise da ih smatraju korisnim i efektivnim za podsticanje jezičkog razvoja kod dece. Sa druge strane, 14.29% (4) vaspitača koji su izrazili negativan stav možda vide slikovnice kao manje korisne ili imaju druge preferencije u metodama podučavanja.

Ovaj rezultat ukazuje na važnost korišćenja vizualnih pomagala poput slikovnica u ranoj dečjoj edukaciji kako bi se podstakao razvoj rečnika i jezičkih veština kod dece.

Tabela 4: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 8. Da li deca lakše usvajaju nove sadržaje kroz rad sa slikovnicom?

Deca lakše usvajaju nove sadržaje kroz rad sa slikovnicom	Odgovor vaspitača
Da	24
Ne	4

Rezultati koje smo dobili pokazuju da većina vaspitača (24 od 28) smatra da deca lakše usvajaju nove sadržaje kroz rad sa slikovnicom. To je značajan podatak jer implicira da vaspitači vide slikovnice kao efikasan alat za podučavanje i podršku u procesu učenja kod dece. Samo 4 od 28 vaspitača nije saglasno s tim, što može ukazivati na različite pristupe ili mišljenja u pedagoškom radu.

Ovakav rezultat je u skladu s opšteprihvaćenim mišljenjem da su slikovnice korisne zbog svoje kombinacije slika i teksta koje pomažu deci da lakše razumeju i pamte informacije. Vaspitači koji podržavaju upotrebu slikovnica verovatno prepoznaju njihovu ulogu u podsticanju kreativnosti, jezičkog razvoja i opšteg kognitivnog napretka kod dece.

Tabela 5. Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 9. Deca su zainteresovana za čitanje slikovnica i vole tu aktivnost?

Deca su zainteresovana za čitanje slikovnica i vole tu aktivnost	Odgovor vaspitača
Da	24
Ne	4

Rezultati pokazuju da većina vaspitača (24 od 28) smatra da deca jesu zainteresovana za čitanje slikovnica i vole tu aktivnost. Ovo je veoma pozitivna ocena jer ukazuje da vaspitači percipiraju slikovnice kao privlačan i efikasan način za angažovanje dece u čitanju.

Slikovnice često kombinuju intrigantne ilustracije sa pričama koje su prilagođene dečjem uzrastu, što može stimulisati dečju maštu i interesovanje za knjige još od najranijih godina. Ovakav odgovor vaspitača sugeriše da slikovnice mogu biti ključni resurs za podsticanje ljubavi prema čitanju i razvoj jezičkih veština kod dece.

Manji broj vaspitača (4 od 28) koji su izrazili suprotno mišljenje može ukazivati na individualne preferencije ili specifične situacije u radu sa decom koje mogu uticati na percepciju ove aktivnosti. Sve u svemu, rezultati pokazuju da su slikovnice veoma cenjene među većinom vaspitača kao sredstvo za podsticanje interesovanja za čitanje kod dece.

Grafikon 2: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje Da li primećujete napredak u govornim sposobnostima dece nakon redovnog korišćenja slikovnica?

Rezultate koje smo dobili ukazuju da većina vaspitača (26 od 28) primećuje napredak u govornim sposobnostima dece nakon redovnog korišćenja slikovnica. Ovo je veoma pozitivan rezultat jer implicira da vaspitači vide slikovnice kao efikasan alat za unapređenje jezičkih veština kod dece.

Govorne sposobnosti su ključne za razvoj komunikacijskih veština kod dece, a slikovnice često kombinuju tekst sa jasnim ilustracijama koje podstiču razgovor i pričanje priča. Kroz redovno čitanje i diskusiju o slikovnicama, deca mogu poboljšati svoj rečnik, razumevanje jezika i sposobnost izražavanja.

Mali broj vaspitača (2 od 28) koji nisu primetili napredak može biti rezultat različitih faktora, kao što su individualne karakteristike dece ili specifične okolnosti u vaspitno-obrazovnom radu. Ipak, većinsko mišljenje vaspitača o pozitivnom uticaju slikovnica na govorne sposobnosti dece jasno pokazuje da su slikovnice prepoznate kao korisne i efikasne u ovom kontekstu.

Tabela 6: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 11. Koje konkretne aktivnosti sprovodite nakon čitanja slikovnica kako biste podržali razvoj govornih sposobnosti dece?

Izbor aktivnosti	Odgovor vaspitača
Diskusija o priči	6
Dramatizacija	8
Slušanje i ponavljanje	4
Igra uloga	10

Ovi odgovori pokazuju različite pristupe i preferencije vaspitača u aktivnostima koje koriste u radu s decom tokom korišćenja slikovnica. Dramatizacija i igra uloga su izdvojene kao najpopularnije aktivnosti, što može ukazivati na to da vaspitači prepoznaju važnost interaktivnog i angažovanog pristupa učenju putem slikovnica. Diskusija o priči takođe ima značajan broj pristalica, dok je slušanje i ponavljanje manje zastupljeno.

Ovaj raznovrstan izbor aktivnosti može doprineti bogatijem i interaktivnijem iskustvu dece u učenju kroz slikovnice, omogućavajući im da razvijaju jezičke veštine, kreativnost i socijalne veštine na više načina.

Tabela 7: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 12. Čitanje slikovnica utiče na razvoj dece i rezultati su vidljivi u polju?

Čitanje slikovnica utiče da deca (moguće je odabrati više odgovora)	Odgovor vaspitača
Lakše sklapaju rečenice	20
Usvajaju nove reči	24
Smisleno koriste nove reči	18
Tečnije govore	24
Na osnovu slika sklapaju priču	22

Ovi rezultati pokazuju da vaspitači prepoznaju širok spektar koristi koje deca imaju od čitanja slikovnica. Evo nekoliko ključnih zaključaka na osnovu tabele:

Lakše sklapaju rečenice: Većina vaspitača (20 od 28) smatra da čitanje slikovnica olakšava deci proces sklapanja rečenica. Ovo je važno za razvoj gramatičkih veština i sposobnosti jasnog izražavanja.

Usvajaju nove reči: Gotovo svi vaspitači (24 od 28) se slažu da deca usvajaju nove reči čitanjem slikovnica. Slikovnice često koriste bogat jezik i omogućavaju deci da se upoznaju sa novim rečima u kontekstu priče.

Smisleno koriste nove reči: Iako nešto manje od većine, ipak 18 vaspitača veruje da deca smisleno koriste nove reči koje nauče iz slikovnica. To ukazuje na to da je čitanje slikovnica važno ne samo za pasivno razumevanje reči, već i za njihovu aktivnu upotrebu u govoru.

Tečnije govore: Većina vaspitača (22 od 28) smatra da čitanje slikovnica doprinosi tome da deca tečnije govore. Ovo je važno za razvoj verbalnih veština i samopouzdanja u komunikaciji.

Na osnovu slika sklapaju priču: 16 vaspitača primećuje da deca koriste slike iz slikovnica kao podsticaj za sklapanje priče. Ovo ukazuje na to da vizuelni elementi u slikovnicama podstiču kreativnost i razvoj narativnih veština kod dece.

Ukupno, rezultati jasno pokazuju da vaspitači vide slikovnice kao efikasan alat za razvoj jezičkih veština kod dece, kao i za podsticanje njihove kreativnosti i samopouzdanja u govoru. Slikovnice ne samo da pomažu u širenju dečjeg rečnika i gramatičkih veština, već i podstiču decu da aktivno koriste jezik u smislenom kontekstu.

Tabela 8: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 13 Koje strategije koristite tokom čitanja slikovnica kako biste podstakli decu da govore

Strategije	Odgovor vaspitača
Postavljanje pitanja	24
Predviđanje radnje	28
Opisivanje slika	20
Predviđanje radnje	12

Ovi rezultati pružaju uvid u raznolike strategije koje vaspitači koriste tokom rada sa slikovnicama kako bi podržali dečji razvoj.

Postavljanje pitanja: Većina vaspitača (24 od 28) koristi strategiju postavljanja pitanja kao efikasan način da podstaknu dečju pažnju, razmišljanje i aktivno učešće tokom čitanja slikovnica. Postavljanje pitanja pomaže deci da razvijaju kritičko mišljenje i interpretativne veštine.

Predviđanje radnje: Svi vaspitači (28 od 28) smatraju da je predviđanje radnje važna strategija. Ova aktivnost pomaže deci da unaprede svoje sposobnosti predviđanja, razumevanja uzročno-posledičnih veza i analitičkog razmišljanja.

Opisivanje slika: Strategija opisivanja slika, koju koristi većina vaspitača (20 od 28), pomaže deci da razvijaju vizuelnu percepciju, proširuju vokabular i vežbaju izražavanje svojih misli i opažanja na osnovu vizuelnih elemenata u slikovnicama.

Rekreiranje priča: Manji broj vaspitača (12 od 28) koristi strategiju rekreiranja priča, što podrazumeva da deca koriste svoju maštu da promene ili dopune priče iz slikovnica. Ova strategija podstiče kreativno mišljenje, spontanost i doprinosi razvoju narativnih veština kod dece.

Kombinacija ovih strategija omogućava vaspitačima da prilagode svoj pedagoški pristup u skladu sa potrebama i interesovanjima dece, podstičući tako njihov celokupan razvoj - od jezičkih veština i kognitivnih sposobnosti do kreativnog izražavanja i socijalne interakcije. Slikovnice, uz primenu ovakvih strategija, postaju moćan alat u edukaciji dece na različitim nivoima.

Grafikon 3: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje Da li čitanje slikovnice pomaže ispravljanju govornih grešaka kod dece?

Ovi rezultati pokazuju da većina vaspitača (26 od 28) veruje da čitanje slikovnica pomaže u ispravljanju govornih grešaka kod dece. Ovo je veoma pozitivan nalaz jer ukazuje na to da vaspitači percipiraju slikovnice kao koristan alat ne samo za razvoj jezičkih veština već i za poboljšanje preciznosti i jasnoće govora kod dece.

Čitanje slikovnica može doprineti poboljšanju izgovora, gramatike i sintakse kod dece, jer ih izlaže različitim jezičkim obrascima i konstrukcijama u kontekstu priče. Osim toga, diskusije o priči ili aktivnosti poput dramatizacije mogu dodatno podstaći decu da praktikuju i primenjuju jezične veštine koje su stekli iz slikovnica.

Manji broj vaspitača (2 od 28) koji nisu saglasni sa ovom tvrdnjom može ukazivati na individualne razlike u percepciji ili na specifične situacije u radu sa decom. Ipak, većinsko mišljenje vaspitača o pozitivnom uticaju slikovnica na ispravljanje govornih grešaka jasno sugerise da su slikovnice vredan resurs u jezičkom razvoju dece.

Tabela 9: Odgovori vaspitača na pitanje pod rednim brojem 15. Kako podržavate decu koja su manje zainteresovana za čitanje slikovnica i uključivanje u diskusiju

Individualizacija pristupa: Prilagoditi izbor slikovnica interesima i preferencijama deteta. Odabrati teme ili priče koje su bliže detetovim interesovanjima kako bi se povećala motivacija za čitanje.

Interaktivni pristup: Koristiti aktivne metode kao što su dramatizacija ili igra uloga kako bi se priča oživela i podstakla dečja mašta i angažman.

Proučavanje slika: Fokusirati se na detaljno istraživanje ilustracija u slikovnicama. Postavljati pitanja koja podstiču opažanje i razmišljanje o vizualnim elementima.

Postavljanje otvorenih pitanja: Koristiti strategiju postavljanja otvorenih pitanja koja podstiču dublje razmišljanje i diskusiju. Omogućiti detetu da izrazi svoje mišljenje i ideje.

Inkorporacija tehnologije: Uključiti multimedijalne resurse kao što su digitalne slikovnice ili interaktivne igre koje mogu dodatno motivisati decu za učešće i interakciju

Poštovanje individualnih ritmova: Prilagoditi tempo čitanja i diskusije prema potrebama deteta. Pristupiti temama na način koji odgovara njihovom nivou razvoja i pažnji.

Podrška i ohrabrivanje: Pohvaljivati i ohrabrivati svaki napor i učešće deteta u čitanju i diskusiji, bez obzira na stepen angažovanja

Ovi odgovori mogu pomoći vaspitačima ili roditeljima da prilagode svoj pristup kako bi podržali decu koja možda nisu odmah zainteresovana za čitanje slikovnica ili uključivanje u diskusiju, ali su važni za razvoj njihovih jezičkih veština i uživanje u čitanju

Tabela 10: Prikaz rezultata odgovora vaspitača na pitanje pod rednim brojem 16. Dete predškolskog uzrasta u stanju je da (iskustvo vaspitača):

Stvara veze između reči i slika, što pomaže u razumevanju priče i razvoju čitalačkih veština 22

Stvara emocionalnu povezanost sa likovima i događajima u priči 24

Razvija jezičke veštine kroz pričanje, opisivanje i postavljanje pitanja 23

Razvija svoju maštu i kreativnost 25

Uči o svetu oko sebe kroz osmatranje slika i ilustracija 26

Ovi odgovori vaspitača jasno ilustruju širok spektar koristi koje slikovnice pružaju u razvoju dece. Komentarina osnovu rezultata:

1. Razumevanje priče i čitalačke veštine: Većina vaspitača prepoznaje da slikovnice pomažu deci da stvore veze između reči i slika, što je ključno za razumevanje teksta i razvoj čitalačkih veština. Vizualizacija priča kroz ilustracije podstiče dečju maštu i pomaže im da se dublje angažuju u priči.

2. Emocionalna angažovanost. Veliki broj vaspitača ističe da slikovnice pomažu deci da razviju emocionalnu povezanost sa likovima i događajima u priči. Ova emotivna veza nije samo važna za razumevanje priče, već i za razvoj empatije i socijalnih veština kod dece.

3. Razvoj jezičkih veština: Aktivnosti poput pričanja priča, opisivanja slika i postavljanja pitanja pomažu u razvoju jezičnih veština kod dece. Vaspitači prepoznaju da slikovnice podstiču bogatstvo rečnika, gramatičku tačnost i sposobnost jasnog izražavanja.

4. Razvijanje mašte i kreativnosti: Slikovnice su ključne za podsticanje dečje mašte i kreativnosti. Kroz priče i ilustracije, deca imaju priliku da istraže nove ideje, stvaraju svoje priče i igraju uloge, što doprinosi razvoju kreativnog razmišljanja i samopouzdanja.

5. Učenje o svetu oko sebe: Ilustracije u slikovnicama omogućavaju deci da uče o različitim aspektima sveta oko sebe, kao što su životinje, priroda, kulture i društveni konteksti. Ovo proširuje njihovo razumevanje i podstiče radoznalost prema svetu.

Ukupno gledano, slikovnice su višestruko korisne u dečjem obrazovanju i razvoju, pružajući im ne samo jezične veštine već i emocionalnu, socijalnu i intelektualnu stimulaciju. Vaspitači igraju ključnu ulogu u efikasnom korišćenju slikovnica kao resursa za podsticanje sveobuhvatnog razvoja dece, prilagođavajući aktivnosti u skladu sa individualnim potrebama i interesovanjima svakog deteta.

U sledećem delu biće obrađeni odgovori roditelja i analiza odgovora dobijenih od strane roditelja na temu "Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece"

Tabela 11: Opšti podaci o ispitanim roditeljima

Pol roditelja		Obrazovanje roditelja	
Muški	6	Srednje	6
Ženski	26	Visoko	14
		Fakultetsko	12

Iz datih podataka možemo zaključiti da je u istraživanju učestvovalo ukupno 6 muških roditelja i 26 ženskih roditelja.

Ovi podaci mogu biti korisni za analizu roditeljskog učešća ili za prilagođavanje komunikacijskih strategija u obrazovnom kontekstu, uzimajući u obzir različite obrasce i preferencije među roditeljima različitog pola

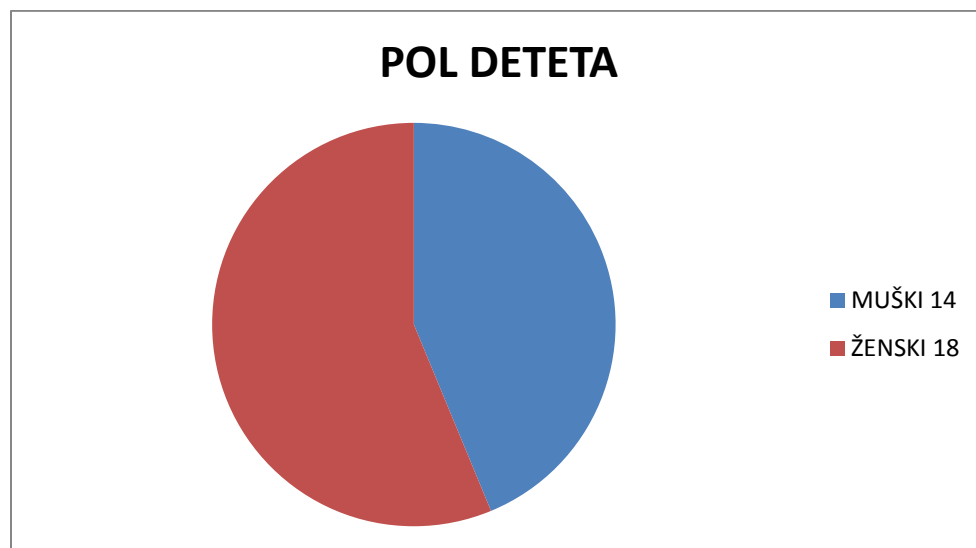
Srednje obrazovanje: Ukupno 6 roditelja ima srednje obrazovanje. Ovo može ukazivati na raznolikost obrazovnih pozadina među roditeljima u zajednici.

Visoko obrazovanje: 14 roditelja ima visoko obrazovanje, što može uključivati završene visokoškolske diplome ilisrodne akademske kvalifikacije.

Fakultetsko obrazovanje: 12 roditelja ima fakultetsko obrazovanje. Ovaj segment uključuje one sa završenim visokoškolskim obrazovanjem, ali može obuhvatiti i nešto drugačije formacije u odnosu na visoko obrazovanje.

Ovi podaci su korisni za razumevanje obrazovnog profila roditelja u određenoj zajednici ili kontekstu, što može biti od značaja za planiranje programa podrške roditeljstvu ili za prilagođavanje komunikacijskih strategija u obrazovnom okruženju

Grafikon 4. Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje podela dece prema polu?

Iako je kao učesnika malo više devojčica nego dečaka, razlika nije drastična, što može ukazivati na relativno uravnotežen uzorak u istraživanju. Ovo je važno jer omogućava bolju generalizaciju rezultata na populaciju oba pola.

Tabela 12: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 4. Dete redovno pohađa vrtić?

Moje dete redovno pohađa vrtić	
Da	27
Ne	5

Na osnovu ovih podataka možemo zaključiti da većina dece, njih 27, redovno pohađa vrtić, dok njih 5 ne pohađa vrtić. Ovaj odgovor sugerise da većina roditelja u istraživanju odlučuje da svoju decu upiše u vrtić, što može biti zbog različitih razloga, uključujući razvoj socijalnih veština, pripremu za školu ili podršku roditeljima u profesionalnim obavezama.

Tabela 13: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 5. Da li roditelji kod kuće deci čitaju slikovnice?

Čitanje slikovnica kod kuće	Odgovori roditelja
Da	23
Ne	9

Na osnovu ovih podataka, možemo zaključiti da većina roditelja (njih 23) navodi da čitaju slikovnice sa decom kod kuće, dok 9 roditelja to ne čini. Ovo sugeriše da je čitanje slikovnica kod kuće prilično česta aktivnost za većinu ispitanih porodica, što može imati pozitivan uticaj na jezički razvoj, maštu i emocionalnu povezanost između roditelja i dece.

Tabela 14: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 6. Imate li saznanje da se slikovnice čitaju u vrtiću?

Imate li saznanje da se slikovnice čitaju u vrtiću	Odgovori roditelja
Da	28
Ne	4

Prema podacima koje smo dobili, 28 roditelja je odgovorilo da se slikovnice čitaju u vrtiću, dok je 4 roditelja odgovorilo da se to ne čini. Ovo ukazuje na to da je čitanje slikovnica aktivnost koja se redovno sprovodi u vrtićima, što može biti važan deo programa za rani razvoj dece. Slikovnice ne samo što podstiču jezički razvoj i maštu, već i omogućavaju deci da se emocionalno povežu sa pričama i likovima, što je ključno za celokupni razvoj malih dece.

Tabela 15: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 7. Koliko često čitate slikovnice sa svojim detetom kod kuće?

Koliko često čitate slikovnice sa svojim detetom kod kuće	Odgovori roditelja
Ne čitam	2
Retko	5
Ponekad	8
Često	10
Svakodnevno	7

Čitanje slikovnica kao redovna aktivnost: Većina roditelja (17 od 32) čita slikovnice ili često ili svakodnevno sa svojom decom. Ovo ukazuje na to da je čitanje slikovnica prisutno u većini domova kao deo rutine ili aktivnosti za razvijanje veština čitanja i mašte kod dece. Postoji raznolikost među roditeljima u čestini čitanja slikovnica. Dok većina čini to često ili svakodnevno, postoji i manji broj roditelja koji to čine retko ili ponekad. To može odražavati različite rasporede i prioritete u porodicama

Tabela 16. Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 8. Kako vaše dete reaguje nakon čitanja slikovnica u pogledu izražavanja svojih misli i emocija? (moguće je izabrati više odgovora)

Kako se vaše dete reaguje nakon čitanja slikovnica u pogledu izražavanja svojih misli i emocija	Odgovori roditelja
Razgovara o priči	25
Postavlja pitanja	28
Razgovara sa drugom decom	30
Slika	10
Prepričava priču	20
Pronalazi se u likovima	23

Ukupno gledano, ovi rezultati pokazuju da čitanje slikovnica ima pozitivan uticaj na decu, podstičući njihovu komunikaciju, radoznalost, socijalne veštine, kreativnost i emocionalno razumevanje. Aktivno učestvovanje roditelja u ovim aktivnostima može dodatno unaprediti ovaj razvojni proces kod dece.

Tabela 17: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 9. Da li primećujete napredak u govoru i jezičkim veštinama vašeg deteta nakon što redovno čitate slikovnice s njim/om?

Da li primećujete napredak u govoru i jezičkim veštinama vašeg deteta nakon što redovno čitate slikovnice s njim/om?	
Da	29
Ne	3

Rezultati pokazuju da većina roditelja (29 od 32) primećuje napredak u govoru i jezičkim veštinama svog deteta nakon redovnog čitanja slikovnica s njim. To je vrlo pozitivan rezultat koji ukazuje na to da aktivnost čitanja slikovnica može imati značajan uticaj na jezički razvoj deteta.

Samo 3 roditelja nije primetilo napredak, što može biti zbog različitih faktora kao što su individualne razlike u detetovom tempu učenja ili možda nedovoljne učestalosti ili načina kako se čita slikovnica.

Ovi rezultati sugerišu da je čitanje slikovnica korisna aktivnost koju roditelji mogu praktikovati kako bi podržali jezički razvoj svoje dece.

Tabela 18: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 10. Da li primećujete da vaše dete koristi nove reči ili koncepte koje je naučilo iz slikovnica u svakodnevnoj komunikaciji?

Da li primećujete da vaše dete koristi nove reči ili koncepte koje je naučilo iz slikovnica u svakodnevnoj komunikaciji?	
Da	29
Ne	3

Rezultati pokazuju da većina roditelja (29 od 32) primećuje da njihovo dete koristi nove reči ili koncepte koje je naučilo iz slikovnica u svakodnevnoj komunikaciji. Ovo je još jedan pozitivan indikator koji sugeriše da čitanje slikovnica može doprineti širenju vokabulara i usvajanju novih koncepta kod dece.

Samo 3 roditelja nije primetilo ovakav napredak, što može biti posledica različitih faktora kao što su individualne razlike u detetovom pristupu učenju ili specifičnosti aktivnosti čitanja u njihovom slučaju.

Ovi rezultati ukazuju na važnost aktivnog učešća roditelja u razvoju jezičkih veština dece kroz čitanje i diskusiju o slikovnicama, što može imati pozitivan uticaj na njihovu komunikaciju i jezički razvoj.

Tabela 19: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 11. Da li smatrate da je važno da se vaspitači u vrtiću koriste slikovnicama kao sredstvom za razvoj govornih sposobnosti dece?

Da li smatrate da je važno da se vaspitači u vrtiću koriste slikovnicama kao sredstvom za razvoj govornih sposobnosti dece?	Odgovori roditelja
Da	32
Ne	0

Rezultati pokazuju da svi roditelji koji su odgovorili (svih 32) smatraju da je važno da se vaspitači u vrtiću koriste slikovnicama kao sredstvom za razvoj govornih sposobnosti dece. Ovo je vrlo snažan indikator podrške roditelja upotrebi slikovnica u vrtićima za podsticanje jezičkog razvoja kod dece.

Ova jednoglasna podrška ukazuje na široko prihvaćanje ideje da su slikovnice korisno sredstvo za razvoj komunikacijskih veština, vokabulara i razumevanja jezika kod dece u ranom uzrastu. To takođe potvrđuje da roditelji prepoznaju važnost uloge vaspitača u podsticanju razvoja jezičkih sposobnosti kroz aktivnosti poput čitanja slikovnica.

Tabela 20 : Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 12 Čitanje slikovnica utiče da moje dete . (Moguće je izabrati više odgovora):

Čitanje slikovnica utiče da moje dete	Odgovor roditelja
Usvaja nove reči	32
Lakše sklapa rečenice	28
Tečno govori	30
Na osnovu slike sklapa priču	29
Stvara vezu između teksta i slika	31

Tabela pokazuje vrlo pozitivne rezultate u vezi s uticajem čitanja slikovnica na jezički razvoj dece, prema percepciji roditelja. Evo nekoliko ključnih zaključaka:

Usvaja nove reči: Svi roditelji (32 od 32) primećuju da njihova deca usvajaju nove reči čitanjem slikovnica. Ovo jasno ukazuje na to da je čitanje korisno za proširivanje vokabulara kod dece.

Lakše sklapa rečenice: Većina roditelja (28 od 32) primećuje da njihova deca lakše sklapaju rečenice nakon što čitaju slikovnice. Ovo sugerise da aktivnost čitanja pomaže u razvoju gramatičkih veština i strukture rečenica.

Tečno govori: Velika većina roditelja (30 od 32) primećuje da deca tečnije govore nakon što čitaju slikovnice. To je važan pokazatelj da čitanje doprinosi razvoju verbalnih sposobnosti i izražavanja kod dece.

Na osnovu slike sklapa priču: Većina roditelja (29 od 32) primećuje da deca mogu da sklapaju priče ili povezuju događaje na osnovu slika u slikovnicama. Ovo ukazuje na to da čitanje slikovnica podstiče kreativno mišljenje i razumevanje narativne strukture.

Stvara vezu između teksta i slika: Svi roditelji osim jednog (31 od 32) primećuju da deca uspešno povezuju tekst sa slikama u slikovnicama. Ovo je važno jer pokazuje razumevanje vizuelne i verbalne komunikacije kod dece.

Ukupno gledano, ovi rezultati jasno podržavaju koristi čitanja slikovnica u razvoju jezičkih veština kod dece, uključujući vokabular, gramatiku, verbalno izražavanje, kreativnost i razumevanje teksta. To potvrđuje važnost i efikasnost korišćenja slikovnica kao sredstva za razvoj jezika i komunikacije u ranom uzrastu.

Tabela 21: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 13. Da li su u vrtiću organizovane aktivnosti uz slikovnice u koje ste kao roditelji uključeni?

Da li su u vrtiću organizovane aktivnosti uz slikovnice u koje ste kao roditelji uključeni?	Odgovor roditelja
Da	28
Ne	4

Rezultati pokazuju da većina roditelja (28 od 32) učestvuje u aktivnostima vezanim za slikovnice koje su organizovane u vrtiću. Ovo ukazuje na to da vrtići često organizuju takve aktivnosti i da roditelji aktivno učestvuju u njima.

Četiri roditelja nije uključeno u takve aktivnosti, što može biti zbog različitih razloga kao što su nedostatak vremena, nedostupnost ili možda nedovoljna informisanost o ovim aktivnostima.

Ova aktivna uključenost roditelja u aktivnosti sa slikovnicama u vrtiću može dodatno podržati razvoj jezičkih veština kod dece, omogućujući im da primenjuju i proširuju svoje jezičko znanje i razumevanje kroz interakciju s roditeljima i vaspitačima.

Tabela 22: Prikaz rezultata odgovora roditelja na pitanje pod rednim brojem 14. Korišćenje slikovnica u vrtiću je?

Korišćenje slikovnica u vrtiću je	Odgovor roditelja
Dovoljno je zastupljeno	22
Zastupljeno je ali bi se mogle i češće koristiti	8
Nedovoljno je zastupljeno	2

Dovoljno je zastupljeno: 22 roditelja smatra da je korišćenje slikovnica u vrtiću trenutno dovoljno zastupljeno. To ukazuje na zadovoljstvo većine roditelja nivoom u kome se slikovnice koriste u vrtićkom okruženju za podršku jezičkom razvoju dece.

-Zastupljeno je ali bi se mogle i češće koristiti: 8 roditelja smatra da se slikovnice koriste u vrtiću, ali da bi njihova učestalost mogla biti veća. Ovo može sugerisati da postoji želja za još većim naglaskom na aktivnosti koje koriste slikovnice radi dodatne podrške jezičkom razvoju.

Nedovoljno je zastupljeno: Samo 2 roditelja smatra da je korišćenje slikovnica nedovoljno zastupljeno u vrtiću. Ovo može biti važno za vrtiće da razmotre kako mogu bolje uključiti slikovnice u svoj program kako bi podržali razvoj jezičkih veština kod dece.

Zaključna razmatranja

Istraživanjem sam došla do zaključka da u današnje savremeno doba, roditelji i dalje provode svoje slobodno vreme s detetom, možda ne u tolikoj meri koliko bi trebalo, ali trude se koliko god mogu i imaju vremena provesti ga u što kvalitetnijem okruženju. Pa tako ne možemo isključiti i kvalitetno zajedničko druženje u čitanju slikovnica.

Zajedničkim čitanjem roditelji su dobili puno kvalitetnih povratnih informacija i dečijih razmišljanja. Raduje me što svi roditelji smatraju da su slikovnice važne u razvoju njihovog deteta i da treba što više podsticati aktivnosti zajedničkog čitanja te da će i dalje nastaviti sprovoditi takve aktivnosti.

Uopšteno zaključujući, slikovnice su izuzetno važan alat u razvoju govornog stvaralaštva kod predškolske dece. Njihova interaktivna priroda podstiče razvoj vokabulara, gramatičkih veština i razumevanja narativne strukture, dok istovremeno podstiču kreativnost i maštu kod dece. Roditeljska podrška i uključenost igraju ključnu ulogu u ovom procesu, omogućavajući deci da koriste svoje jezičke veštine u svakodnevnoj komunikaciji i da razvijaju vezu između teksta i slika. Stoga, redovno uvođenje slikovnica u vrtičke aktivnosti može značajno doprineti sveobuhvatnom jezičkom razvoju dece, stvarajući čvrstu osnovu za dalje obrazovanje i uspešno učenje u školskim godinama.

Uz to, važno je napomenuti da korišćenje slikovnica ne samo što podstiče jezički razvoj kod dece, već i razvija njihovu sposobnost da interpretiraju vizuelne informacije, kao i da izraze svoje emocije i ideje na kreativan način. Slikovnice pružaju deci priliku da istražuju svet oko sebe kroz priče i likove, čime se razvija njihova emocionalna inteligencija i socijalne veštine.

Dalje, integracija slikovnica u vrtičke aktivnosti može stvoriti inkluzivno okruženje gde se podstiče saradnja i razmena ideja među decom. Ovakav pristup ne samo što podržava individualni jezički razvoj svakog deteta, već i promoviše razumevanje i poštovanje različitosti među vršnjacima.

Konačno, kontinuirano unapređivanje programa korišćenjem slikovnica u vrtiću zahteva podršku roditelja, vaspitača i obrazovnih institucija. Ovo zajedničko angažovanje može biti ključno za obezbeđivanje optimalnog okruženja za razvoj jezičkih sposobnosti kod dece, osnažujući ih da postanu komunikativni, samouvereni i uspešni učesnici u društvenoj zajednici.

Literatura

1. Batarelo Kokić, I. (2015). *Interaktivne slikovnice*. Pedagogijska teorija i praksa, 18.
2. Batinić, Š., & Majhut, B. (2001). *Od slikovnjaka do Vragobe: Hrvatske slikovnice do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
3. Centner, S. (2007). *Kako zavoleti knjigu i čitanje*. Đakovo: Tempo d.o.o.
4. Civardi, A., Dunbar, J., Petty, K., & Somerville, L. (2015). *Čarobne svetiljke: priče koje čitate svom detetu kako bi imali mir, poverenje i kreativnost*. Zagreb: Planetopija.
5. Čačko, P. (1999). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U R. Javor (Ed.), *Kakva je knjiga slikovnica* (str. 12-16). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
6. Čudina-Obradović, M. (1995). *Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Čudina-Obradović, M. (2002). *Čitanje pre škole: Priručnik za roditelje i vaspitače*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Čudina-Obradović, M. (2003). *Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja od motivacije do razumevanja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
10. Hadaš, E. (2016). *Uloga slikovnice i važnost čitanja djeci rane i predškolske dobi*. Sveučilište u Zagrebu.
11. Majhut, B. (2013). Počeci hrvatske slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*, 71, 20-22.
12. Martinović, I. (2011). *Slikovnica kao poticajni materijal za leksički razvoj djece u trećoj godini života: Doktorska disertacija*. Osijek: Filozofski fakultet.
13. Martinović, I. (2011). *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*. Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
14. Moomaw, S., & Hieronymus, B. (2008). *Igre čitanja i pisanja: Aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu*. Buševac: Ostvarenje.

15. Nenadić-Bilan, D. (1999). Igra i čitanje u predškolskom uzrastu. U R. Javor (Ed.), *Kako razvijati kulturu čitanja* (str. 80-86). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
16. Obradović, M. (1996). *Igrom do čitanja: igre i aktivnosti za razvijanje veština dece predškolskog uzrasta*. Beograd: Školska knjiga.
17. Perrow, S. (2010). *Bajke i priče za laku noć: Terapeutske priče za decu*. Velika Mlaka: Ostvarenje.
18. Petrović-Sočo, B. (1997). *Dete, Vaspitač i slikovnica: akcijsko istraživanje*. Beograd: Alinea.
19. Ružić, M. (2017). *Podsticanje razvojnih vrednosti kod dece predškolskog uzrasta*. Vaspitanje i obrazovanje, 211-216.
20. Vizek Vidović, V., & Hrabar, D. (1999). *Čitajmo deci za laku noć: Priručnik za vaspitače i roditelje dece predškolskog uzrasta*. Vršac: UISP.
21. Vonta, T., & Balić, F. (2002). *Upoznavanje djece s knjigama. Dijete, vrtić, obitelj*, 8(28), 6-9. <https://hrcak.srce.hr/178779>
22. Zalar, D., Balić Šimrak, A., & Rupčić, S. (2014). *Izlet u muzej na mala vrata prema teoriji slikovnice*. Zagreb: UFZG.
23. Zalar, D., Boštjančić, M., & Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dete*.
24. Zečić, S. (2002). *Osnove logopedije: Materijali sa predavanja*. Sarajevo: V. Masleša.
25. Zimmerman, S., & Hutchins, C. (2009). *Sedam ključeva čitanja s razumijevanjem: Kako pomoći djetetu da čita i razumije pročitano*. Buševac: Ostvarenje.

PRILOG 1

ANKETNI UPITNIK ZA VASPITAČE:

Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece

Poštovani vaspitači!

Poštovane kolege vaspitači,

Pred vama se nalazi upitnik koji je sastavljen od strane studentkinje druge godine master studija Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Novom Sadu; sa ciljem prikupljanja podataka o Slikovnicama kao podsticaju govornog stvaralaštva predškolske dece. Napominjem da je upitnik u potpunosti anoniman.

Unapred hvala na iskrenosti i na odgovorima.

1. Pol vaspitača:

a. Muški

b. Ženski

2. Obrazovanje vaspitača

a. Visoko

b. Master

c. Doktorat

3. Uzasna grupa u kojoj vaspitač radi:

a. Srednja

b. Starija

c. Pripremna

4.Radno iskustvo vaspitača?

5.Koliko često koristite slikovnice u svom svakodnevnom radu sa decom?

- a.U meri predviđenoj programom
- b.U meri većoj od one predviđene programom
- c.U meri manjoj od predviđene programom

6.Kako birate slikovnice koje će podržati razvoj govornih sposobnosti kod dece?

- a.Prema uzrastu dece
- b.Prema interesovanjima
- c.Prema Raznolikosti tema
- d.Pružanje izbora deci da sami izaberu

7.Da li smatrate da su slikovnice efikasan alat za razvoj vokabulara kod dece?

- a.Da
- b. Ne

8.Deca lakše usvajaju nove sadržaje kroz rad sa slikovnicom

- a. Da
- b. Ne

9.Deca su zainteresovana za čitanje slikovnica i vole tu aktivnost?

- a. Da
- b. Ne

10. Da li primećujete napredak u govornim sposobnostima dece nakon redovnog korišćenja slikovnica?

- a. Da
- b. Ne

11. Koje konkretne aktivnosti sprovodite nakon čitanja slikovnica kako biste podržali razvoj govornih sposobnosti dece?

- a. Diskusija o priči
- b. Dramatizacija
- c. Slušanje i ponavljanje
- d. Igra uloga

12. Čitanje slikovnica utiče da deca (moguće je odabrati više odgovora)

- a. Lakše sklapaju rečenice
- b. Usvajaju nove reči
- c. Smisleno koriste nove reči
- d. Tečnije govore
- e. Na osnovu slike sklapaju priču

13. Koje strategije koristite tokom čitanja slikovnica kako biste podstakli decu da govore?

- a. Postavljanje pitanja
- b. Predviđanje radnje
- c. Opisivanje slika
- d. Rekreativne price

14. Čitanje slikovnice pomaže ispravljanju govornih grešaka kod dece

a.Da

b.Ne

15.Kako podržavate decu koja su manje zainteresovana za čitanje slikovnica i uključivanje u diskusiju?Kako podržavate decu koja su manje zainteresovana za čitanje slikovnica i uključivanje u diskusiju?

16.Dete predškolskog uzrasta u stanju je da(molim vas da na ovo pitanje odgovorite vođeni sopstvenim iskustvom)

a.Stvara veze između reči i slika, što pomaže u razumevanju priče i razvoju čitalačkih veština

b.Stvara emocionalnu povezanost sa likovima i događajima u priči

c.Razvija jezičke veštine kroz pričanje, opisivanje i postavljanje pitanja

d.Razvija svoju maštu i kreativnost

e.Razvija svoju maštu i kreativnost

PRILOG 2

ANKETNI UPITNIK ZA RODITELJE:

Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece

Poštovani roditelji!

Anketa koja je pred vama je sastavni deo mog master rada i istraživanja na temu "Slikovnice kao podsticaj govornog stvaralaštva predškolske dece" .Napominjem da je upitnik u potpunosti anoniman.

Molim vas da izdvojite malo vremena i popunite je iskreno odgovarajući na postavljena pitanja. Hvala vam na izdvojenom vremenu.

1.Pol roditelja

a.Muški

b.Ženski

2.Obrazovanje roditelja

a.Srednje

b. Visoko

c.Fakultetsko

3. Pol deteta

a.Muški

b.Ženski

4.Moje dete redovno pohađa vrtić?

a.Da

b.Ne

5. Da li kod kuće deci čitate slikovnice?

a. Da

b. Ne

6. Imate li saznanje da se slikovnice čitaju u vrtiću?

a. Da

b. Ne

7. Koliko često čitate slikovnice sa svojim detetom kod kuće?

a. ne čitam

b. retko

c. ponekad

d. često

e. svakodnevno

8. Kako se vaše dete reaguje nakon čitanja slikovnica u pogledu izražavanja svojih misli i emocija? (moguće je izabrati više odgovora)

a. Razgovara o priči

b. Postavlja pitanja

c. razgovara sa drugom decom

d. Slika

e. prepričava priču

f. Pronalazi se u likovima

9. Da li primećujete napredak u govoru i jezičkim veštinama vašeg deteta nakon što redovno čitate slikovnice s njim/om?

a. Da

b. Ne

10. Da li primećujete da vaše dete koristi nove reči ili koncepte koje je naučilo iz slikovnica u svakodnevnoj komunikaciji?

a. Da

b. Ne

11. Da li smatrate da je važno da se vaspitači u vrtiću koriste slikovnicama kao sredstvom za razvoj govornih sposobnosti dece?

a. Da

b. Ne

12. Čitanje slikovnica utiče da moje dete

a. Usvaja nove reči

b. Lakše sklapa rečenice

c. Tečno govori

d. Na osnovu slike sklapa priču

e. Stvara veze između reči i slika

13. Da li su u vrtiću organizovane aktivnosti uz slikovnice u koje ste kao roditelji uključeni?

a. Da

b. Ne

14. Korišćenje slikovnica u vrtiću je?

a. dovoljno je zastupljeno

b. Zastupljeno je ali bi se mogle i češće koristiti

c. Nedovoljno je zastupljeno